

An Examination of Current Measures for Preventing Crimes Against Chastity and Public Morality at the National Level

1. Saeideh Hatami: PhD Student, Department of Criminal and Criminology, Ayatollah Amoli Branch, Islamic Azad University, Amol, Iran
2. Behnam Ghanbarpour*: Assistant Professor, Department of Theology and Law, Ghaemshahr Branch, Islamic Azad University, Ghaemshahr, Iran. Email: Behnamghanbarpor45@yahoo.com (Corresponding Author)
3. Yaser Yahyizadeh: Assistant Professor, Department of Law, Ayatollah Amoli Branch, Islamic Azad University, Amol, Iran

ABSTRACT

Crimes against chastity and public morality represent a serious social and cultural challenge in Iran, particularly with the rise of modern technologies and the expansion of cyberspace, leading to an increase in such offenses. This article examines the current legal and executive measures for preventing these crimes and analyzes the existing weaknesses in the laws and enforcement mechanisms. It focuses on relevant laws such as the Islamic Penal Code and the Cyber Crimes Law, while assessing the challenges in coordination between judicial and executive institutions. Furthermore, the impact of cyberspace on the proliferation of these offenses and the difficulties in controlling and monitoring digital platforms are critically reviewed. Additionally, the study highlights the role of culture and public education in preventing crimes against public morality, proposing cultural and social solutions to raise public awareness and strengthen the role of families and schools in promoting ethical and religious values. The article also emphasizes the importance of media in fostering public morality and preventing the spread of moral corruption. Finally, recommendations are provided to strengthen legal frameworks and improve coordination between executive and cultural institutions to more effectively prevent such crimes and establish a society with sustained public chastity and morality.

Keywords: *Crimes against chastity, Islamic Penal Code, cyber crimes, crime prevention, cyberspace.*

How to cite: Hatami, S., Ghanbarpour, B., & Yahyizadeh, Y. (2024). An Examination of Current Measures for Preventing Crimes Against Chastity and Public Morality at the National Level. *Comparative Studies in Jurisprudence, Law, and Politics*, 6(3), 289-304.

© 2024 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Submit Date: 07 September 2024
Revise Date: 11 October 2024
Accept Date: 05 November 2024
Publish Date: 20 November 2024

پژوهش‌هاک تطبیقه فقه،

حقوق و سیاست

بررسی اقدامات کنونی برای پیشگیری از جرم علیه عفت و اخلاق عمومی در سطح ملی

۱. سعیده حاتمی: دانشجوی دکتری، گروه کیفری و جرم‌شناسی، واحد آیت‌ا... آملی، دانشگاه آزاد اسلامی، آمل، ایران
۲. بهنام قنبرپور: استادیار، گروه الهیات و حقوق، واحد قائم‌شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم‌شهر، ایران. پست الکترونیک: Behnamghanbarpor45@yahoo.com (نویسنده مسئول)
۳. یاسر یحیی زاده: استادیار، گروه حقوق، واحد آیت‌ا... آملی، دانشگاه آزاد اسلامی، آمل، ایران

چکیده

جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی یکی از چالش‌های جدی اجتماعی و فرهنگی در ایران محسوب می‌شود که با ظهور فناوری‌های نوین و تغییرات گسترده در فضای مجازی، روند افزایشی پیدا کرده است. این مقاله به بررسی اقدامات قانونی و اجرایی کنونی برای پیشگیری از این جرائم می‌پردازد و نقاط ضعف موجود در قوانین و نهادهای اجرایی را تحلیل می‌کند. در این راستا، به بررسی قوانین مرتبط با جرائم منافی عفت، از جمله قانون مجازات اسلامی و قانون جرائم رایانه‌ای پرداخته و مشکلات موجود در هماهنگی میان نهادهای اجرایی و قضایی بررسی می‌شود. همچنین، تأثیر فضای مجازی بر گسترش این جرائم و چالش‌های موجود در کنترل و نظارت بر این فضا مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. از سوی دیگر، این پژوهش نقش فرهنگ و آموزش عمومی در پیشگیری از جرائم منافی عفت را مورد تأکید قرار داده و راهکارهای فرهنگی و اجتماعی برای ارتقای سطح آگاهی عمومی و تقویت نقش خانواده و مدارس در ترویج ارزش‌های اخلاقی و دینی را ارائه می‌دهد. همچنین، بر اهمیت نقش رسانه‌ها در ترویج اخلاق عمومی و جلوگیری از اشاعه فساد اخلاقی تأکید می‌شود. در نهایت، پیشنهادهایی برای تقویت چارچوب‌های قانونی و افزایش هماهنگی میان نهادهای اجرایی و فرهنگی مطرح شده است تا با بهره‌گیری از این راهکارها بتوان به‌طور مؤثر از وقوع این جرائم جلوگیری کرد و جامعه‌ای با عفت عمومی و اخلاقی پایدارتر ایجاد کرد.

واژگان کلیدی: جرائم منافی عفت، قانون مجازات اسلامی، جرائم رایانه‌ای، پیشگیری از جرائم، فضای مجازی.

نحوه استناددهی: حاتمی، سعیده، قنبرپور، بهنام، و یحیی زاده، یاسر. (۱۴۰۳). بررسی اقدامات کنونی برای پیشگیری از جرم علیه عفت و اخلاق عمومی در سطح ملی. پژوهش‌های تطبیقی فقه، حقوق و سیاست، ۶(۳)، ۳۰۴-۲۸۹.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

تاریخ ارسال: ۱۷ شهریور ۱۴۰۳

تاریخ بازنگری: ۲۰ مهر ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۵ آبان ۱۴۰۳

تاریخ چاپ: ۳۰ آبان ۱۴۰۳

عفت و اخلاق عمومی از مفاهیم بنیادی در جوامع اسلامی به شمار می‌روند که بر حفظ نظم و کرامت انسانی تأکید دارند. عفت در لغت به معنای پاکدامنی، پرهیزکاری و خودداری از رفتارهای شهوانی و غیرشرعی تعریف می‌شود (Jafari Langeroudi, 2015). این مفهوم به حفظ حریم‌های اخلاقی و جسمانی در برابر انحرافات جنسی اطلاق می‌شود که در آموزه‌های دینی و اخلاقی جامعه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارزش‌ها مورد تأکید قرار گرفته است. اخلاق عمومی نیز به مجموعه‌ای از قواعد و ارزش‌های اجتماعی اطلاق می‌شود که جامعه بر اساس آن رفتارهای افراد را تنظیم می‌کند (Afshar, 1987). به بیان دیگر، اخلاق عمومی به‌مثابه مجموعه‌ای از اصول اخلاقی است که اکثریت جامعه آن را لازم‌الاجرا می‌دانند و رعایت آن‌ها برای حفظ نظم اجتماعی ضروری است.

اهمیت موضوع عفت و اخلاق عمومی در جوامع اسلامی و به‌ویژه در ایران از آن‌جاست که این مفاهیم، نه‌تنها به‌عنوان مسائل اخلاقی فردی مطرح هستند، بلکه به حفظ کلیت جامعه و جلوگیری از انحطاط اخلاقی آن کمک می‌کنند. جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی، از جمله انحرافات جنسی و رفتارهای منافی عفت، موجب خدشه‌دار شدن ارزش‌های دینی و اجتماعی می‌شوند و از این‌رو برخورد قانونی و پیشگیری از آن‌ها اهمیت ویژه‌ای دارد (Ghodsai, 2011). پیشگیری از این جرائم به‌ویژه در جوامعی که بنیان‌های اخلاقی و دینی آن‌ها بر اصول اسلامی استوار است، نه‌تنها از جنبه قانونی، بلکه از منظر فرهنگی و اجتماعی نیز از اهمیت زیادی برخوردار است. در این راستا، قوانین و مقررات ایران با توجه به اصول شرعی، همواره بر حفظ حریم عفت عمومی تأکید داشته و جرائم منافی عفت را جزو جرائم حدی و تعزیری طبقه‌بندی کرده است (Mir Mohammad Sadeghi, 2008).

در بررسی وضعیت کنونی جرائم منافی عفت در ایران، می‌توان گفت که افزایش دسترسی به فناوری‌های نوین ارتباطی، به‌ویژه اینترنت و فضای مجازی، چالش‌های جدیدی را برای حفظ عفت و اخلاق عمومی ایجاد کرده است (Nekouei Mehr, 2018). جرائم سایبری که به‌ویژه در حوزه‌های جنسی رخ می‌دهند، نه‌تنها جوانان بلکه افراد مختلف جامعه را در معرض آسیب‌های جدی قرار می‌دهند و کنترل این جرائم نیازمند تقویت ابزارهای قانونی و افزایش آگاهی عمومی است. افزایش موارد اعتیاد جنسی، هرزه‌نگاری و سایر رفتارهای انحرافی در فضای مجازی، نهاد خانواده و ساختار اجتماعی جامعه را تهدید می‌کند (Eslami Manesh, 2019). به همین دلیل، پیشگیری از این جرائم نه‌تنها به‌عنوان یک ضرورت قانونی، بلکه به‌عنوان یک مسئولیت اجتماعی در دستور کار نهادهای مختلف قرار گرفته است.

یکی از چالش‌های مهم در مواجهه با جرائم منافی عفت، اختلاف نظرهای موجود در تعریف و طبقه‌بندی این جرائم است. برخی محققان این جرائم را صرفاً به‌عنوان جرائم فردی در نظر می‌گیرند، در حالی که عده‌ای دیگر آن‌ها را به دلیل تأثیرات اجتماعی گسترده‌شان به‌عنوان جرائم علیه کل جامعه تلقی می‌کنند (Jafari Langeroudi, 2015). این چالش‌ها، به‌ویژه در مواردی که این جرائم به‌صورت سازمان‌یافته یا در فضای عمومی رخ می‌دهند، پیچیدگی‌های خاصی را در برخورد قضایی ایجاد کرده‌اند. بر اساس ماده ۱۰۲ قانون آیین دادرسی کیفری، تحقیقات در مورد جرائم منافی عفت تنها در مواردی مجاز است که جرم در مرئی و منظر عام واقع شده باشد یا شاکی خصوصی وجود داشته باشد (Mir Mohammad Sadeghi, 2008). این محدودیت‌ها به‌منظور جلوگیری از اشاعه فساد و حفظ حریم خصوصی افراد تعیین شده‌اند، اما هم‌زمان می‌توانند مانعی برای پیشگیری مؤثر از این جرائم باشند.

با توجه به وضعیت کنونی و چالش‌های پیش‌رو، این تحقیق به دنبال بررسی اقدامات کنونی برای پیشگیری از جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی در ایران است. هدف اصلی این تحقیق ارائه یک ارزیابی جامع از وضعیت کنونی پیشگیری از این جرائم و بررسی اثربخشی سیاست‌ها

و اقدامات قانونی و اجرایی موجود است. در این راستا، پرسش‌های اصلی تحقیق به این صورت مطرح می‌شوند: نخست، وضعیت کنونی جرائم منفی عفت و اخلاق عمومی در جامعه ایران چگونه است و چه عواملی بر افزایش یا کاهش این جرائم تأثیرگذارند؟ دوم، قوانین و مقررات موجود تا چه حد توانسته‌اند به‌طور مؤثر از وقوع این جرائم جلوگیری کنند و چه چالش‌هایی در اجرای آن‌ها وجود دارد؟ سوم، چه راهکارهایی می‌توانند بهبود وضعیت پیشگیری از این جرائم را در سطح ملی تسهیل کنند و نقش نهادهای مختلف مانند نیروی انتظامی، قوه قضائیه و نهادهای فرهنگی در این فرآیند چیست؟

این تحقیق با هدف ارائه پاسخ‌های علمی و عملی به این پرسش‌ها، به بررسی اقدامات قانونی و اجرایی موجود، چالش‌های پیش روی آن‌ها و ارائه پیشنهادها کاربردی برای بهبود وضعیت پیشگیری از جرائم منفی عفت در سطح ملی خواهد پرداخت. به‌ویژه با توجه به تغییرات سریع در فضای مجازی و تأثیرات آن بر جرائم جنسی، این تحقیق تلاش می‌کند تا نقش نهادهای مختلف را در کنترل و کاهش این جرائم مورد بررسی قرار دهد و به ارائه راهکارهای مؤثر در این زمینه بپردازد.

مروری بر ادبیات پژوهش

جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی به‌عنوان دسته‌ای از جرائم اخلاقی تعریف می‌شوند که در جامعه اسلامی بر نقض اصول و قواعد اخلاقی تأکید دارند. این جرائم به طور کلی شامل رفتارهایی می‌شوند که با ارزش‌های دینی و اجتماعی تعارض دارند و از سوی جامعه به‌عنوان ناهنجاری شناخته می‌شوند (Jafari Langeroudi, 2015). مصادیق جرائم منفی عفت در قوانین کیفری ایران به‌طور دقیق تعریف نشده‌اند، اما برخی از این جرائم شامل روابط نامشروع، زنا، فحشا و اشاعه فساد اخلاقی هستند (Mir Mohammad Sadeghi, 2008). از نظر فقهی و حقوقی، جرائم علیه عفت معمولاً با مجازات‌های سنگین همراه است و در بسیاری از موارد این جرائم به‌عنوان جرائم حدی محسوب می‌شوند. در نظام حقوقی ایران، قوانین مرتبط با جرائم منفی عفت به‌طور عمده بر اساس آموزه‌های اسلامی و فقه امامیه تنظیم شده‌اند. یکی از مهم‌ترین اصول در مواجهه با این جرائم، اصل بزه‌پوشی است که بر جلوگیری از اشاعه فساد تأکید دارد (Ghods, 2011). به‌عبارت‌دیگر، در مواردی که جرم در خفا رخ داده باشد، اولویت با عدم افشای آن و ارائه فرصت برای اصلاح فرد مجرم است. این دیدگاه در قوانین ایران، از جمله در ماده ۲۴۱ قانون مجازات اسلامی و ماده ۱۰۲ قانون آیین دادرسی کیفری، نیز بازتاب یافته است.

یکی از نظریه‌های مطرح در تحلیل جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی، نظریه خنثی‌سازی جرم (Neutralization Theory) است که توسط سایکس و ماتزا در سال ۱۹۵۷ مطرح شد. این نظریه سعی دارد توضیح دهد که چگونه افراد می‌توانند با استفاده از تکنیک‌های مختلف، احساس گناه و مسئولیت اخلاقی در برابر جرائم خود را کاهش دهند (Hinduja, 2007). بر اساس این نظریه، مجرم قبل از ارتکاب جرم از تکنیک‌هایی مانند "انکار مسئولیت"، "انکار آسیب"، "انکار قربانی"، "محکوم کردن محکومان"، و "توجیه رفتار از طریق وفاداری به گروه‌های دیگر" استفاده می‌کنند تا رفتار خود را موجه جلوه دهند (Hinduja, 2007). این تکنیک‌ها به افراد کمک می‌کند تا در حالی که اصول اخلاقی جامعه را قبول دارند، برای لحظاتی احساس گناه را نادیده بگیرند و به‌طور موقت از قید و بندهای اجتماعی رها شوند. در زمینه جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی، استفاده از این تکنیک‌ها به‌ویژه در فضاهای مجازی که نظارت اجتماعی کمتری وجود دارد، افزایش یافته است (Hinduja, 2007). این نظریه نه تنها در مورد جرائم فردی، بلکه در مورد جرائم سازمان‌یافته نیز کاربرد دارد. به‌عنوان مثال، در مواردی که شبکه‌های سازمان‌یافته اقدام به تولید و توزیع محتوای مستهجن در فضای مجازی می‌کنند، از این تکنیک‌ها برای توجیه رفتارهای خود استفاده می‌شود.

عوامل اجتماعی، فرهنگی و قانونی تأثیر زیادی بر وقوع جرائم منافی عفت دارند. از نظر اجتماعی، تغییرات در ساختار خانواده، گسترش فضای مجازی و کاهش کنترل‌های اجتماعی از جمله عواملی هستند که به افزایش جرائم منافی عفت منجر شده‌اند (Eslami Manesh, 2019). افزایش دسترسی به فناوری‌های نوین و کاهش نظارت‌های سنتی خانواده و جامعه بر رفتارهای فردی، فضای مناسبی را برای ارتکاب این جرائم فراهم کرده است. به‌ویژه در میان جوانان، افزایش دسترسی به محتوای مستهجن و غیرمجاز در اینترنت باعث شده تا ارزش‌های اخلاقی و دینی کمتر رعایت شود (Fardin, 2019). علاوه بر این، تغییرات فرهنگی و کاهش نقش نهادهای مذهبی در انتقال ارزش‌های دینی نیز یکی از دلایل مهم افزایش این جرائم است. در بسیاری از جوامع سنتی، نهادهای مذهبی نقش مهمی در حفظ ارزش‌های اخلاقی و جلوگیری از انحرافات اجتماعی دارند. با این حال، کاهش نفوذ این نهادها و افزایش سکولاریسم در جوامع مدرن، به‌ویژه در میان نسل جوان، باعث تضعیف ارزش‌های اخلاقی شده است (Nekouei Mehr, 2018).

از نظر قانونی، قوانین و مقررات موجود در ایران به‌طور کلی برای مقابله با جرائم منافی عفت مناسب است، اما چالش‌هایی نیز وجود دارد. برخی از محققان معتقدند که قوانین فعلی به دلیل ماهیت محافظه‌کارانه خود نتوانسته‌اند به‌طور کامل با تحولات نوین، به‌ویژه در حوزه فضای مجازی، همگام شوند (Eslami Manesh, 2019). به‌عنوان مثال، قوانین مربوط به جرائم رایانه‌ای هنوز به‌طور کامل نتوانسته‌اند به مسائل جدیدی مانند تولید و توزیع محتوای مستهجن در اینترنت پاسخ دهند. در این راستا، برخی از پژوهشگران پیشنهاد کرده‌اند که باید قوانین جدیدی وضع شود که به‌طور خاص به مسائل جرائم منافی عفت در فضای مجازی بپردازد و روش‌های جدیدی برای نظارت و کنترل این فضاها ارائه کند (Varvaraei, 2014).

در نهایت، تأثیرات فرهنگی نیز نقش مهمی در پیشگیری یا افزایش جرائم منافی عفت ایفا می‌کنند. در جوامعی که ارزش‌های اخلاقی و دینی به‌طور جدی توسط خانواده، مدارس و رسانه‌ها ترویج می‌شوند، میزان وقوع این جرائم کمتر است (Nekouei Mehr, 2018). در این جوامع، آموزش‌های اخلاقی و دینی از کودکی به افراد ارائه می‌شود و این آموزش‌ها باعث می‌شود تا افراد در برابر وسوسه‌های جنسی و رفتاری مقاومت بیشتری داشته باشند. به‌ویژه در ایران، که فرهنگ دینی و اخلاقی ریشه‌دار است، این آموزش‌ها می‌توانند نقش مهمی در کاهش جرائم منافی عفت ایفا کنند (Ghods, 2011).

مرور مطالعات پیشین در زمینه پیشگیری از جرائم منافی عفت نشان می‌دهد که اقدامات متعددی در ایران و سایر کشورها برای کاهش این جرائم انجام شده است. در ایران، سیاست‌های جنایی مبتنی بر اصول اسلامی به‌ویژه تأکید بر بزه‌پوشی و پیشگیری از اشاعه فساد در جامعه استوار است. رویکرد سیاست جنایی در ایران بر منع تحقیق و تعقیب در جرائم منافی عفت به‌ویژه در مواردی که این جرائم در خفا رخ داده‌اند، تمرکز دارد. در این راستا، قانون‌گذار ایرانی در مواد ۱۰۲ قانون آیین دادرسی کیفری و ۲۴۱ قانون مجازات اسلامی بر ممنوعیت تحقیق و تعقیب جرائم منافی عفت تأکید کرده است، مگر در مواردی که این جرائم در مرئی و منظر عام صورت گرفته باشند (Ghods, 2011). این سیاست با هدف جلوگیری از افشای این جرائم و حفظ حیثیت افراد در جامعه اسلامی تدوین شده است.

در ایران، تمرکز اصلی بر پیشگیری از جرائم علیه عفت عمومی بر استفاده از آموزه‌های دینی و فرهنگی است. به‌عنوان مثال، رعایت حجاب اسلامی و ترویج عفت عمومی در مدارس و نهادهای آموزشی به‌عنوان یکی از راهکارهای اصلی برای کاهش این جرائم در جامعه معرفی شده است (Nekouei Mehr, 2018). همچنین، استفاده از ابزارهای قانونی نظیر مجازات‌های سنگین برای مرتکبان جرائم منافی عفت از دیگر اقدامات دولت در این راستا محسوب می‌شود. در برخی موارد، مجازات‌های تعزیری نیز به‌عنوان جایگزینی برای مجازات‌های حدی

در نظر گرفته شده‌اند تا از کیفرهای سنگین جلوگیری شود و فرصت برای اصلاح فرد مجرم فراهم گردد (Mir Mohammad Sadeghi, 2008). این رویکرد نشان‌دهنده تمایل سیستم قضایی ایران به استفاده از ابزارهای منعطف‌تر در برخورد با این جرائم است.

در سایر کشورها، به‌ویژه در جوامع غربی، تمرکز اصلی بر تقویت قوانین کیفری و اصلاحات قانونی است که با استفاده از فناوری‌های جدید به مبارزه با جرائم منافی عفت می‌پردازند. به‌عنوان مثال، در بسیاری از کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی، پلیس سایبری نقش مهمی در کشف و پیشگیری از جرائم جنسی ایفا می‌کند. این کشورها با وضع قوانین جدید مرتبط با فضای مجازی و تنظیم مقررات سخت‌گیرانه برای مقابله با هرزه‌نگاری و انتشار محتوای غیراخلاقی، سعی در کاهش جرائم منافی عفت داشته‌اند (Hinduja, 2007). به‌عنوان مثال، در ایالات متحده، قوانین مرتبط با جرائم سایبری و حمایت از قربانیان جرائم جنسی از جمله قوانین برجسته‌ای است که در چند دهه گذشته به تصویب رسیده است. این قوانین به‌طور خاص به حفاظت از افراد در برابر سوءاستفاده‌های آنلاین و جلوگیری از انتشار محتوای مستهجن در فضای مجازی تمرکز دارند.

سیاست‌های جنایی در کشورهای اسلامی دیگر نیز به‌طور کلی بر اصول بزه‌پوشی و حفظ اخلاق عمومی استوار است. به‌عنوان مثال، در عربستان سعودی و کشورهای خلیج فارس، قوانین سخت‌گیرانه‌ای برای پیشگیری از جرائم منافی عفت وضع شده است. در این کشورها، رویکرد اصلی بر اساس تفسیرهای دقیق از شریعت اسلامی است که نه تنها مجازات‌های سنگینی برای مرتکبان در نظر می‌گیرد، بلکه در بسیاری از موارد حتی نظارت‌های عمومی گسترده‌ای برای جلوگیری از این جرائم اعمال می‌شود (Varvaraei, 2014). در این کشورها، پلیس مذهبی یا "مطوعین" نقش اساسی در اجرای این قوانین و نظارت بر رفتارهای عمومی دارد. این نظارت‌ها شامل تفتیش در اماکن عمومی، کنترل بر رسانه‌ها و نظارت بر پوشش افراد در سطح جامعه است.

در کشورهای دیگری نظیر مالزی و اندونزی که ترکیبی از فرهنگ‌های اسلامی و سکولار دارند، سیاست‌های جنایی منعطف‌تری در برخورد با جرائم منافی عفت اتخاذ شده است. در این کشورها، علاوه بر استفاده از آموزه‌های دینی، تلاش شده است که با رویکردهای فرهنگی و اجتماعی به پیشگیری از این جرائم پرداخته شود. به‌عنوان مثال، در مالزی، سازمان‌های مردم‌نهاد در کنار دولت به‌طور فعال در ترویج ارزش‌های اخلاقی و دینی در جامعه مشارکت دارند (Fardin, 2019). همچنین، برنامه‌های آموزشی و فرهنگی برای افزایش آگاهی عمومی درباره خطرات جرائم جنسی و نقش خانواده‌ها در مقابله با این جرائم اجرا می‌شود.

در مقایسه با ایران، سایر کشورها بیشتر بر استفاده از فناوری‌های نوین و قوانین مرتبط با جرائم سایبری تأکید دارند. در حالی که ایران بیشتر به سیاست‌های پیشگیری اجتماعی و فرهنگی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی متکی است، کشورهای دیگر به استفاده از ابزارهای قانونی و فناوری‌های مدرن برای مقابله با جرائم منافی عفت پرداخته‌اند. با این حال، در هر دو رویکرد، تأکید بر پیشگیری از این جرائم به‌عنوان اولویت اصلی مطرح است.

در سیاست‌های جنایی اسلامی، توجه به حفظ کرامت انسانی و جلوگیری از اشاعه فساد اخلاقی در جامعه محور اصلی است. در آموزه‌های اسلامی، جرائم منافی عفت به‌عنوان یکی از خطرناک‌ترین انحرافات اخلاقی شناخته می‌شود که نه تنها فرد، بلکه کل جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد (Jafari Langeroudi, 2015). از این‌رو، سیاست‌های اسلامی در برخورد با این جرائم همواره بر استفاده از ابزارهای حقوقی و فرهنگی تأکید داشته‌اند. یکی از اصول اساسی در این سیاست‌ها، اصل بزه‌پوشی است که به جلوگیری از افشای جرائم منافی عفت و اصلاح

فرد مجرم از طریق عدم تکرار جرم تأکید دارد (Ghodsi, 2011). این رویکرد نه تنها در ایران، بلکه در سایر کشورهای اسلامی نیز مورد توجه قرار گرفته است.

بررسی وضعیت موجود

وضعیت فعلی جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی در ایران موضوعی است که با توجه به پیچیدگی‌های اجتماعی و فرهنگی، همواره مورد بحث قرار گرفته است. در سال‌های اخیر، رشد جرائم منافی عفت در جامعه ایران به‌ویژه در فضای مجازی، نگرانی‌های گسترده‌ای را به دنبال داشته است. آمارهای رسمی و گزارش‌های موجود نشان می‌دهند که این نوع جرائم در حال افزایش است و یکی از دلایل اصلی آن، تغییرات اجتماعی و فرهنگی در جامعه است. این تغییرات، به‌ویژه در میان جوانان، منجر به بروز رفتارهایی شده که با ارزش‌ها و هنجارهای سنتی جامعه تعارض دارند (Ghodsi, 2011).

تحلیل آمارهای موجود از جرائم منافی عفت در ایران نشان می‌دهد که این نوع جرائم در سال‌های اخیر رو به افزایش بوده است. برخی گزارش‌ها از پلیس ایران حاکی از افزایش موارد دستگیری افراد به دلیل ارتکاب جرائم منافی عفت، به‌ویژه در فضای مجازی، هستند (Mohammadi Barzegar, 2019). همچنین، بر اساس آمارهای رسمی، درصد قابل توجهی از این جرائم در شهرهای بزرگ و مناطق پرجمعیت رخ می‌دهند که نشان‌دهنده تأثیرات زندگی شهری و تغییرات فرهنگی در این مناطق است. این افزایش در جرائم منافی عفت به‌ویژه در میان جوانان و نوجوانان نگران‌کننده است و نقش فناوری و رسانه‌ها در ترویج این رفتارها غیرقابل انکار است.

یکی از عوامل مؤثر بر افزایش جرائم منافی عفت، تغییرات اجتماعی و فرهنگی در جامعه ایران است. رشد شهرنشینی و دسترسی گسترده به اینترنت و فضای مجازی باعث شده تا کنترل‌های سنتی خانواده و جامعه بر رفتارهای افراد کاهش یابد. در گذشته، نقش خانواده به‌عنوان نهادی اساسی در حفظ ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی بسیار پررنگ‌تر بود. اما با تغییرات فرهنگی و کاهش نظارت‌های مستقیم، جوانان بیشتر به سمت رفتارهایی متمایل شده‌اند که با هنجارهای سنتی جامعه در تعارض است (Eslami Manesh, 2019). به‌ویژه در محیط‌های شهری که تأثیرات فرهنگی غرب بیشتر مشهود است، شاهد تغییرات چشمگیری در ارزش‌های اخلاقی هستیم که منجر به افزایش رفتارهای منافی عفت شده است. یکی از دلایل اصلی این پدیده، تضعیف نقش نهادهای سنتی مانند خانواده و نهادهای مذهبی در تربیت و نظارت بر رفتارهای اخلاقی جوانان است (Nekouei Mehr, 2018).

فناوری و رسانه‌ها نیز نقش اساسی در ترویج یا کاهش جرائم منافی عفت ایفا می‌کنند. از یک سو، فضای مجازی و رسانه‌های اجتماعی به بستری برای ارتکاب این جرائم تبدیل شده‌اند. به‌عنوان مثال، دسترسی آسان به محتوای مستهجن و هرزه‌نگاری در اینترنت، جوانان را در معرض خطرات اخلاقی قرار می‌دهد. انتشار تصاویر و ویدئوهای غیرمجاز در شبکه‌های اجتماعی و سایت‌های اینترنتی یکی از عواملی است که به افزایش جرائم منافی عفت کمک کرده است (Hinduja, 2007). همچنین، گزارش‌های مربوط به جرائم سایبری نشان می‌دهند که استفاده از فناوری‌های نوین برای ارتکاب جرائم جنسی، به‌ویژه در فضای مجازی، به‌طور چشمگیری افزایش یافته است. این فضا به افراد اجازه می‌دهد تا بدون نظارت‌های سنتی اجتماعی، به ارتکاب رفتارهای منافی عفت بپردازند.

از سوی دیگر، رسانه‌ها و فناوری‌های نوین می‌توانند به‌عنوان ابزارهای مؤثری برای پیشگیری از این جرائم مورد استفاده قرار گیرند. استفاده از فناوری‌های جدید برای نظارت و کنترل فضای مجازی، یکی از راهکارهایی است که برخی کشورها برای کاهش جرائم منافی عفت به کار گرفته‌اند (Varvaraei, 2014). به‌عنوان مثال، تقویت قوانین سایبری و ایجاد پلیس سایبری برای نظارت بر فعالیت‌های مجرمانه در فضای

مجازی می‌تواند به کاهش این جرائم کمک کند. همچنین، رسانه‌ها می‌توانند نقش مهمی در ارتقای آگاهی عمومی و آموزش مردم در زمینه خطرات جرائم منافی عفت ایفا کنند. استفاده از برنامه‌های آموزشی و فرهنگی در رسانه‌های عمومی می‌تواند به ترویج ارزش‌های اخلاقی و دینی کمک کند و افراد را از ارتکاب این جرائم بازدارد.

علاوه بر فناوری، فرهنگ عمومی و خانواده‌ها نقش مهمی در کاهش جرائم منافی عفت دارند. در جوامعی که ارزش‌های اخلاقی و دینی به‌طور جدی ترویج می‌شوند، میزان وقوع این جرائم کمتر است. به‌ویژه در ایران، که فرهنگ دینی و اخلاقی ریشه‌دار است، خانواده‌ها می‌توانند با تقویت نظارت‌های اخلاقی و آموزش فرزندان خود در مورد خطرات جرائم منافی عفت، نقش مهمی در پیشگیری از این جرائم ایفا کنند (Fardin, 2019). آموزش‌های اخلاقی و دینی که از کودکی در خانواده‌ها و مدارس ارائه می‌شود، می‌تواند به افزایش آگاهی جوانان و تقویت ارزش‌های اخلاقی کمک کند. به‌ویژه در فرهنگ ایرانی-اسلامی، عفت و پاکدامنی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارزش‌های اخلاقی مورد تأکید قرار گرفته است و آموزش این ارزش‌ها به نسل‌های جدید می‌تواند به کاهش جرائم منافی عفت کمک کند.

خانواده‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی، نقش مؤثری در تربیت اخلاقی فرزندان دارند. در گذشته، خانواده‌ها به‌عنوان نهادهای اصلی در ترویج ارزش‌های اخلاقی و دینی عمل می‌کردند. اما در دنیای مدرن، این نقش تا حد زیادی تضعیف شده است. کاهش ارتباطات خانوادگی و عدم توجه به تربیت اخلاقی فرزندان، یکی از عواملی است که به افزایش جرائم منافی عفت منجر شده است (Ghods, 2011). با این حال، نقش خانواده‌ها در تربیت فرزندان همچنان حائز اهمیت است و می‌تواند به‌عنوان یکی از راهکارهای اصلی در پیشگیری از این جرائم مورد توجه قرار گیرد. تقویت ارتباطات خانوادگی و آموزش‌های اخلاقی در خانواده‌ها می‌تواند به‌طور مستقیم بر کاهش جرائم منافی عفت تأثیرگذار باشد.

به‌طور کلی، وضعیت فعلی جرائم منافی عفت در ایران نشان‌دهنده پیچیدگی‌های فرهنگی، اجتماعی و فناورانه است. تغییرات فرهنگی و اجتماعی، کاهش نظارت‌های سنتی و افزایش دسترسی به فضای مجازی از جمله عواملی هستند که به افزایش این جرائم منجر شده‌اند. از سوی دیگر، نقش خانواده‌ها و نهادهای فرهنگی و آموزشی در پیشگیری از این جرائم حائز اهمیت است. تقویت نظارت‌های قانونی و استفاده از فناوری‌های نوین برای کنترل فضای مجازی، به همراه آموزش‌های فرهنگی و اخلاقی می‌تواند به کاهش این جرائم در جامعه کمک کند.

اقدامات قانونی و اجرایی کنونی

اقدامات قانونی و اجرایی کنونی در ایران برای مقابله با جرائم منافی عفت شامل مجموعه‌ای از قوانین و مقررات است که با هدف حفظ اخلاق عمومی و حراست از ارزش‌های دینی و فرهنگی جامعه تدوین شده‌اند. در این میان، قانون مجازات اسلامی به‌عنوان قانون اصلی مرتبط با جرائم منافی عفت نقش مهمی در تنظیم و اجرای این مقررات ایفا می‌کند. این قانون از یک سو، برخورد سخت‌گیرانه‌ای با مرتکبان این جرائم دارد و از سوی دیگر، تلاش می‌کند تا با توجه به اصول اسلامی مانند بزه‌پوشی و اصلاح مجرمان، به اهداف بلندمدت جامعه اسلامی دست یابد (Ghods, 2011).

قانون مجازات اسلامی به‌طور مستقیم به برخی از جرائم منافی عفت اشاره می‌کند. مواد مرتبط با زنا، فحشا، لواط و دیگر رفتارهای منافی عفت، در این قانون به‌طور صریح بیان شده‌اند و برای هر یک مجازات‌هایی تعیین شده است. به‌عنوان مثال، زنا یکی از جرائم حدی محسوب می‌شود و مجازات آن در ماده ۲۲۴ قانون مجازات اسلامی تعریف شده است. بر اساس این ماده، در صورتی که فرد مرتکب جرم زنا شده

باشد و شواهد لازم برای اثبات آن وجود داشته باشد، مجازات وی می‌تواند شامل حد رجم (سنگسار) یا در مواردی تعزیری باشد (Jafari, 2015). این سخت‌گیری قانونی نشان‌دهنده اهمیت بالای حفظ عفت عمومی در نظام حقوقی ایران است.

یکی از ویژگی‌های مهم قانون مجازات اسلامی در برخورد با جرائم منافی عفت، توجه به اصل بزه‌پوشی است. این اصل که در مواد ۲۴۱ و ۲۴۲ قانون مجازات اسلامی به‌طور واضح بیان شده است، تأکید دارد که در صورت نبود شواهد کافی یا عدم اعتراف متهم، هرگونه تحقیق و بررسی درباره جرائم منافی عفت ممنوع است. این اصل با هدف جلوگیری از اشاعه فساد و حفظ حیثیت فردی و خانوادگی افراد در جامعه اسلامی وضع شده است (Mohammadi Barzegar, 2019). در مواردی که جرم در خفا رخ داده و شاکی خصوصی وجود ندارد، سیاست جنایی ایران بر اساس آموزه‌های اسلامی تلاش می‌کند تا از افشای جرم جلوگیری کرده و فرصت اصلاح به فرد داده شود.

در کنار قانون مجازات اسلامی، قوانین مربوط به فضای مجازی و جرائم رایانه‌ای نیز نقش مهمی در برخورد با جرائم منافی عفت دارند. در سال‌های اخیر، با گسترش فضای مجازی و افزایش دسترسی به اینترنت، بستر جدیدی برای ارتکاب این جرائم فراهم شده است. به‌ویژه، انتشار تصاویر و محتوای مستهجن در فضای مجازی به یکی از چالش‌های جدی نهادهای قانونی و قضایی تبدیل شده است. برای مقابله با این وضعیت، قانون جرائم رایانه‌ای در سال ۱۳۸۸ به تصویب رسید. این قانون شامل موادی است که به‌طور خاص به جرائم مرتبط با محتوای مستهجن و منافی عفت در فضای مجازی می‌پردازد (Nekouei Mehr, 2018).

یکی از مواد کلیدی قانون جرائم رایانه‌ای، ماده ۱۴ است که به انتشار محتوای مستهجن و غیراخلاقی در فضای مجازی اختصاص دارد. بر اساس این ماده، هر فردی که اقدام به تولید، انتشار یا توزیع محتوای مستهجن از طریق اینترنت یا سایر ابزارهای دیجیتال کند، مشمول مجازات‌هایی مانند حبس و جریمه‌های مالی خواهد شد (Eslami Manesh, 2019). این قانون به‌طور خاص به جرائم مرتبط با هرزه‌نگاری و استفاده از فناوری‌های نوین برای ترویج فساد اخلاقی توجه دارد. همچنین، در ماده ۱۵ این قانون، مجازات‌هایی برای افرادی که از فضای مجازی برای تبلیغ و ترویج فحشا و فساد استفاده می‌کنند، در نظر گرفته شده است.

علاوه بر قانون جرائم رایانه‌ای، سایر قوانین مرتبط با فضای مجازی نیز تلاش کرده‌اند تا نظارت بیشتری بر فعالیت‌های آنلاین داشته باشند. به‌عنوان مثال، پلیس فتا (پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات) یکی از نهادهای اصلی در ایران است که به‌طور مستقیم به نظارت بر جرائم اینترنتی، به‌ویژه جرائم منافی عفت، می‌پردازد. این نهاد با استفاده از ابزارهای فناوری اطلاعات و ارتباطات، تلاش می‌کند تا از انتشار محتوای مستهجن و غیراخلاقی جلوگیری کند و مرتکبان این جرائم را شناسایی و دستگیر کند (Varvaraei, 2014).

از سوی دیگر، سیاست‌های پیشگیرانه نیز بخشی از رویکردهای قانونی ایران در برخورد با جرائم منافی عفت است. یکی از رویکردهای مهم در این زمینه، استفاده از اقدامات تربیتی و اصلاحی به‌جای مجازات‌های سنگین است. در سال‌های اخیر، برخی از نهادهای قضایی و اجرایی به‌ویژه در موارد مربوط به نوجوانان و جوانان، تلاش کرده‌اند تا به‌جای اعمال مجازات‌های سنگین، از روش‌های اصلاحی مانند مشاوره و آموزش‌های اخلاقی استفاده کنند (Fardin, 2019). این رویکرد به‌ویژه در مواردی که جرم در خفا رخ داده و شواهد کافی برای اثبات آن وجود ندارد، به کار گرفته می‌شود.

در مجموع، قوانین و مقررات موجود در ایران تلاش دارند تا با استفاده از اصول اسلامی و ابزارهای مدرن، از جرائم منافی عفت جلوگیری کرده و با مرتکبان آن‌ها برخورد کنند. از یک سو، قانون مجازات اسلامی با تأکید بر مجازات‌های حدی و تعزیری، تلاش می‌کند تا نظم اجتماعی و اخلاق عمومی حفظ شود. از سوی دیگر، قوانین مرتبط با فضای مجازی و جرائم رایانه‌ای، به‌طور خاص به چالش‌های نوین

پیش آمده در حوزه جرائم منافی عفت می‌پردازند و با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، تلاش می‌کنند تا از انتشار و ترویج فساد اخلاقی جلوگیری کنند.

نقش دستگاه‌های اجرایی و پلیسی در پیشگیری از جرائم منافی عفت در ایران بسیار حیاتی است. دستگاه‌های اجرایی و پلیسی مانند نیروی انتظامی و پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات (فتا) با بهره‌گیری از ابزارهای مختلف، نقش مهمی در جلوگیری از وقوع این جرائم و شناسایی مرتکبان ایفا می‌کنند. وظایف پلیس و نیروی انتظامی در این زمینه شامل انجام تحقیقات، جلوگیری از اشاعه محتوای غیرقانونی و پیگیری موارد مشکوک است که به‌طور خاص در مورد جرائم منافی عفت در فضای عمومی و مجازی تمرکز دارد (Nekouei Mehr, 2018).

پلیس فتا به‌عنوان یکی از نهادهای اصلی در مقابله با جرائم مرتبط با فضای مجازی، نقش مؤثری در پیشگیری از جرائم منافی عفت داشته است. این پلیس با بهره‌گیری از تکنولوژی‌های نوین و نظارت دقیق بر اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، تلاش می‌کند تا از انتشار و توزیع محتوای مستهجن و غیراخلاقی در فضای مجازی جلوگیری کند. پلیس فتا همچنین از طریق پایش مستمر فضای مجازی، اقدام به شناسایی و دستگیری افرادی می‌کند که در زمینه تولید یا توزیع محتوای مستهجن فعالیت دارند (Mohammadi Barzegar, 2019). این نظارت‌های مستمر و استفاده از ابزارهای تکنولوژیکی برای شناسایی مجرمان، نقش حیاتی در کاهش جرائم منافی عفت در فضای مجازی داشته است. به‌علاوه، پلیس فتا با اجرای طرح‌های مختلف از جمله طرح‌های پیشگیرانه و آموزشی در جامعه، به آموزش مردم درباره خطرات فضای مجازی و نحوه محافظت از خود در برابر جرائم اینترنتی می‌پردازد (Varvaraei, 2014).

نیروی انتظامی نیز در برخورد با جرائم منافی عفت، به‌ویژه در فضای عمومی، نقش برجسته‌ای دارد. این نیرو با حضور گسترده در اماکن عمومی و نظارت بر رفتارهای اجتماعی، به‌طور مستقیم بر رعایت قوانین مربوط به عفت عمومی نظارت می‌کند. یکی از راهبردهای اصلی نیروی انتظامی در این زمینه، اجرای طرح‌های امنیت اخلاقی است که با هدف جلوگیری از رفتارهای منافی عفت و اخلاق عمومی در سطح جامعه صورت می‌گیرد. این طرح‌ها معمولاً شامل بازرسی‌های میدانی، دستگیری افراد خاطی و اعمال مجازات‌های قانونی برای افرادی است که رفتارهای منافی عفت مرتکب می‌شوند (Fardin, 2019).

علاوه بر این، نیروی انتظامی با همکاری دیگر نهادهای دولتی و فرهنگی، تلاش می‌کند تا با آموزش و اطلاع‌رسانی به مردم، نقش پیشگیرانه‌ای در جلوگیری از این جرائم ایفا کند. به‌عنوان مثال، طرح‌های آگاهی‌بخشی و آموزشی در مدارس و دانشگاه‌ها، به‌ویژه در زمینه ترویج عفت عمومی و اخلاق اسلامی، یکی از ابزارهایی است که نیروی انتظامی به‌منظور کاهش جرائم منافی عفت از آن استفاده می‌کند. این اقدامات به‌طور کلی به ارتقای سطح آگاهی عمومی درباره ارزش‌های اخلاقی و دینی کمک کرده و افراد را از ارتکاب رفتارهای ناهنجار بازمی‌دارد (Varvaraei, 2014).

قوه قضائیه نیز به‌عنوان یکی از ارکان اساسی در نظام حقوقی ایران، نقش مهمی در برخورد با جرائم منافی عفت دارد. دستگاه قضایی با تدوین و اجرای قوانین مناسب، تلاش می‌کند تا از وقوع این جرائم جلوگیری کرده و در صورت وقوع، با مرتکبان آن‌ها برخورد قانونی صورت گیرد. در این زمینه، دادگاه‌ها وظیفه رسیدگی به جرائم منافی عفت را بر عهده دارند و با توجه به شرایط و مستندات ارائه‌شده، مجازات‌های حدی یا تزییری را برای مجرمان در نظر می‌گیرند. به‌ویژه در مواردی که جرم در فضای مجازی رخ داده باشد، قوه قضائیه با همکاری پلیس فتا و دیگر نهادهای مرتبط، اقدام به پیگرد قانونی و رسیدگی به پرونده‌ها می‌کند (Eslami Manesh, 2019).

یکی از ویژگی‌های خاص نظام قضایی ایران در برخورد با جرائم منافی عفت، تأکید بر بزه‌پوشی و حفظ حریم خصوصی افراد است. این اصل که در قوانین ایران از جمله قانون مجازات اسلامی و آیین دادرسی کیفری مورد تأکید قرار گرفته، به‌ویژه در مواردی که جرم در خفا رخ داده و شاکی خصوصی وجود ندارد، به کار می‌رود. بر اساس این اصل، دستگاه قضایی به‌جای افشای جرم و تحقیقات گسترده، سعی در حفظ حیثیت افراد و فراهم کردن زمینه‌های اصلاح آن‌ها دارد. این رویکرد به‌ویژه در جرائمی که در فضای خصوصی رخ داده و تنها در صورت وجود شواهد کافی یا اعتراف فرد مجرم مورد پیگرد قرار می‌گیرد، به‌طور جدی مورد توجه است (Ghods, 2011).

در کنار رسیدگی به پرونده‌های مربوط به جرائم منافی عفت، قوه قضائیه و دادگاه‌ها با اجرای طرح‌های اصلاحی و تربیتی نیز تلاش می‌کنند تا از تکرار این جرائم جلوگیری کنند. در برخی موارد، دستگاه قضایی به‌جای اعمال مجازات‌های سنگین برای مرتکبان جرائم منافی عفت، به اجرای مجازات‌های جایگزین مانند مشاوره‌های تربیتی و اخلاقی برای بازپروری افراد اقدام می‌کند. این رویکرد به‌ویژه در مواردی که جرم توسط جوانان و نوجوانان رخ داده باشد، کاربرد بیشتری دارد (Mohammadi Barzegar, 2019).

بنابراین، عملکرد دستگاه‌های اجرایی و پلیسی در پیشگیری از جرائم منافی عفت شامل طیف وسیعی از اقدامات است که با همکاری نهادهای مختلف اجرایی و قضایی صورت می‌گیرد. این دستگاه‌ها با استفاده از ابزارهای نوین نظارتی، اجرای طرح‌های آموزشی و پیشگیرانه، و برخورد قاطع با مرتکبان جرائم منافی عفت تلاش می‌کنند تا از وقوع این جرائم جلوگیری کرده و به حفظ نظم عمومی و اخلاقی جامعه کمک کنند.

چالش‌ها و موانع پیشگیری

پیشگیری از جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی با چالش‌ها و مشکلات متعددی روبه‌رو است که هم از منظر قانونی و اجرایی و هم از جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی قابل بررسی است. یکی از اصلی‌ترین چالش‌ها در این زمینه، ضعف‌های قانونی و اجرایی است که در برخورد با این نوع جرائم وجود دارد. با وجود اینکه قانون مجازات اسلامی به‌طور صریح جرائم منافی عفت را تعریف کرده و مجازات‌های سنگینی برای آن‌ها تعیین کرده است، اما اجرای این قوانین با محدودیت‌ها و موانعی مواجه است. یکی از این مشکلات، نبود هماهنگی کافی میان نهادهای اجرایی و قضایی است که باعث می‌شود در برخی موارد مجرمان از اجرای عدالت گریخته یا فرآیند رسیدگی به پرونده‌های آنان به تعویق بیافتد (Ghods, 2011). همچنین، برخی از مواد قانونی که به جرائم منافی عفت پرداخته‌اند، همچنان ابهامات و نقاط ضعف دارند که موجب تفسیرهای مختلف در مراحل قضایی می‌شود (Jafari Langeroudi, 2015). این ابهامات در برخی موارد می‌تواند موجب پیچیدگی در اجرای عدالت و ناکارآمدی در برخورد با این نوع جرائم شود.

از منظر اجتماعی و فرهنگی، یکی از چالش‌های بزرگ در پیشگیری از جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی، مشکلات مربوط به پذیرش و اجرای قوانین است. بسیاری از افراد جامعه به دلیل تغییرات فرهنگی و اجتماعی ناشی از جهانی‌شدن و نفوذ ارزش‌های جدید، پذیرای قوانین سخت‌گیرانه در زمینه عفت و اخلاق عمومی نیستند. به‌ویژه در مناطق شهری که ارتباطات بین‌المللی و دسترسی به رسانه‌های خارجی بیشتر است، شاهد نوعی مقاومت در برابر قوانین و مقررات مربوط به عفت عمومی هستیم. این موضوع به‌ویژه در نسل جوان بیشتر مشهود است، زیرا آنان بیشتر تحت تأثیر فرهنگ جهانی قرار دارند و دیدگاه‌های متفاوتی نسبت به مسائل اخلاقی و اجتماعی دارند (Nekouei Mehr, 2018). همچنین، تضعیف نهادهای سنتی مانند خانواده و نقش کم‌رنگ‌تر نهادهای مذهبی در تربیت و نظارت بر رفتارهای جوانان، یکی دیگر از دلایل افزایش جرائم منافی عفت است. از این رو، سیاست‌های پیشگیرانه باید به‌طور خاص بر روی تقویت نقش این نهادها و ترویج فرهنگ دینی و اخلاقی در جامعه تمرکز داشته باشد.

یکی دیگر از چالش‌های عمده در پیشگیری از جرائم منافی عفت، کمبود منابع و آموزش‌های لازم برای جلوگیری از این جرائم است. با وجود اهمیت بالای این موضوع، هنوز برنامه‌های جامع آموزشی و آگاهی‌بخشی کافی برای مردم وجود ندارد. بسیاری از افراد جامعه به‌ویژه جوانان از پیامدها و خطرات این جرائم بی‌اطلاع هستند. این عدم آگاهی به‌ویژه در فضای مجازی و استفاده از رسانه‌های اجتماعی بسیار مشهود است. نبود آموزش‌های مناسب و کارآمد در زمینه حفاظت از خود در برابر آسیب‌های فضای مجازی و ارتکاب جرائم اخلاقی، به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین مشکلات در این حوزه محسوب می‌شود (Eslami Manesh, 2019). همچنین، کمبود منابع مالی و انسانی در دستگاه‌های اجرایی و پلیسی نیز مانع از اجرای کامل و مؤثر برنامه‌های پیشگیرانه می‌شود. نهادهای اجرایی و پلیسی، به‌ویژه پلیس فتا، با محدودیت‌های زیادی از لحاظ منابع مواجه هستند که این امر بر توانایی آنان در نظارت و کنترل جرائم منافی عفت در فضای مجازی تأثیر می‌گذارد.

نقش فضای مجازی در گسترش جرائم منافی عفت یکی از چالش‌های اصلی در دهه‌های اخیر بوده است. گسترش دسترسی به اینترنت و رسانه‌های اجتماعی، بستر مناسبی برای ارتکاب و ترویج این جرائم فراهم کرده است. انتشار محتوای مستهجن و غیرقانونی، ترویج رفتارهای منافی عفت در فضای مجازی و استفاده نادرست از پلتفرم‌های دیجیتال، از جمله چالش‌هایی است که نهادهای قانونی و قضایی با آن مواجه هستند (Varvaraei, 2014). با وجود تصویب قوانین جدید مرتبط با جرائم رایانه‌ای و ایجاد پلیس فتا برای مقابله با این جرائم، همچنان تعداد زیادی از این جرائم در فضای مجازی رخ می‌دهند. این امر نشان‌دهنده محدودیت‌های فعلی در کنترل و پیشگیری از این نوع جرائم است. یکی از دلایل این مشکل، ماهیت غیرمتمرکز و جهانی اینترنت است که مانع از نظارت کامل بر تمامی فعالیت‌های مجرمانه در این فضا می‌شود. همچنین، پیچیدگی‌های تکنولوژیکی و عدم همکاری کامل بین‌المللی در مقابله با جرائم سایبری، مانع از موفقیت کامل نهادهای اجرایی در جلوگیری از گسترش این جرائم در فضای مجازی شده است (Fardin, 2019).

به‌طور کلی، چالش‌های پیشگیری از جرائم منافی عفت شامل ضعف‌های قانونی و اجرایی، مشکلات فرهنگی و اجتماعی در پذیرش قوانین، کمبود منابع و آموزش‌های لازم و نقش گسترده فضای مجازی در گسترش این جرائم است. این مشکلات نیازمند رویکردی جامع و چندجانبه است که با تقویت قوانین، بهبود آموزش‌های عمومی و همکاری بیشتر بین نهادهای اجرایی و قضایی بتواند به کاهش این جرائم در جامعه کمک کند.

پیشنهادات و راهکارها

برای بهبود وضعیت پیشگیری از جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی در ایران، نیاز به اجرای مجموعه‌ای از راهکارهای قانونی، اجرایی، فرهنگی، و اجتماعی است. از منظر قانونی و اجرایی، اولین گام اساسی در این راستا تقویت قوانین و ایجاد چارچوب‌های حقوقی مناسب است. هرچند که قانون مجازات اسلامی و قانون جرائم رایانه‌ای در برخورد با جرائم منافی عفت نقش مهمی ایفا کرده‌اند، اما برخی از این قوانین نیاز به بازنگری و به‌روزرسانی دارند تا با شرایط نوین جامعه و چالش‌های فضای مجازی سازگار شوند (Ghodsi, 2011). به‌عنوان مثال، قوانین مرتبط با جرائم سایبری و اینترنتی باید به‌طور خاص به جرائم اخلاقی در فضای مجازی بپردازند و چارچوب‌های سخت‌گیرانه‌تری برای مقابله با انتشار محتوای مستهجن در اینترنت فراهم کنند. در کنار آن، باید مکانیزم‌های حقوقی جدیدی برای رسیدگی به جرائم سایبری و محتوای غیراخلاقی در سطح بین‌المللی تدوین شود، چرا که بسیاری از این جرائم در فضای فرامرزی رخ می‌دهند و نیازمند همکاری بین‌المللی هستند (Nekouei Mehr, 2018).

افزایش هماهنگی میان دستگاه‌های اجرایی یکی دیگر از راهکارهای مؤثر برای بهبود وضعیت پیشگیری است. همکاری نزدیک میان نهادهای قضایی، پلیس فتا، نیروی انتظامی، و دیگر نهادهای اجرایی می‌تواند نقش کلیدی در جلوگیری از گسترش این جرائم ایفا کند. در حال حاضر، نبود هماهنگی کافی میان این نهادها موجب شده که در برخی موارد اجرای قوانین و پیگیری پرونده‌های مربوط به جرائم منافی عفت با تأخیر مواجه شود (Mohammadi Barzegar, 2019). ایجاد ساختارهای منسجم‌تر و شفاف‌تر برای تبادل اطلاعات و همکاری میان این نهادها می‌تواند به بهبود فرآیند پیشگیری و برخورد با این جرائم کمک کند. به علاوه، تقویت نهادهای مرتبط با پیشگیری از جرائم سایبری، از جمله پلیس فتا، با استفاده از منابع مالی و انسانی بیشتر، نقش مهمی در افزایش نظارت‌ها و کنترل‌های مرتبط با جرائم منافی عفت خواهد داشت. از منظر فرهنگی و اجتماعی، راهکارهای متعددی برای ارتقای سطح پیشگیری از جرائم منافی عفت وجود دارد. یکی از مهم‌ترین این راهکارها ارتقای سطح آگاهی عمومی از طریق آموزش‌های مناسب است. آموزش‌های فرهنگی و اخلاقی باید از دوران کودکی در مدارس و خانواده‌ها آغاز شود و به افراد در مورد ارزش‌های اخلاقی و دینی و خطرات جرائم منافی عفت آموزش داده شود (Eslami Manesh, 2019). علاوه بر مدارس، دانشگاه‌ها و نهادهای آموزشی عالی نیز باید نقش فعالی در ترویج اخلاق عمومی و فرهنگ عفت ایفا کنند. برنامه‌های آموزشی جامع که به طور خاص به مسائل مرتبط با فضای مجازی و نحوه حفاظت از خود در برابر خطرات آنلاین می‌پردازند، می‌توانند به کاهش ارتکاب جرائم منافی عفت کمک کنند.

تقویت نقش خانواده و مدارس در فرهنگ‌سازی و ترویج اخلاق عمومی یکی دیگر از راهکارهای مؤثر است. خانواده‌ها به‌عنوان نهاد اولیه اجتماعی نقش کلیدی در تربیت اخلاقی فرزندان دارند و می‌توانند با ارتقای آگاهی خود و فرزندانشان درباره مسائل اخلاقی و خطرات فضای مجازی، به کاهش جرائم منافی عفت کمک کنند (Fardin, 2019). در این راستا، نهادهای آموزشی و تربیتی باید برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای ویژه‌ای برای والدین طراحی کنند تا آنان بتوانند نقش فعالتری در نظارت و راهنمایی فرزندان خود داشته باشند. مدارس نیز باید با ترویج ارزش‌های اخلاقی و دینی در برنامه‌های درسی خود، به تربیت نسل‌هایی کمک کنند که در برابر وسوسه‌های ناشی از فضای مجازی و جرائم منافی عفت مقاومت بیشتری داشته باشند.

در نهایت، رسانه‌ها نقش بی‌بدیلی در ترویج اخلاق عمومی و پیشگیری از جرائم منافی عفت ایفا می‌کنند. رسانه‌ها می‌توانند با تولید و پخش برنامه‌های آموزشی و فرهنگی، به ارتقای آگاهی عمومی و ترویج ارزش‌های دینی و اخلاقی کمک کنند (Varvaraei, 2014). برنامه‌های تلویزیونی، رادیویی، و حتی شبکه‌های اجتماعی می‌توانند با استفاده از محتوای آموزشی و فرهنگی، به افراد جامعه آموزش دهند که چگونه از خود در برابر خطرات فضای مجازی محافظت کنند و از ارتکاب به جرائم منافی عفت خودداری نمایند. همچنین، رسانه‌ها می‌توانند در قالب کمپین‌های آگاهی‌بخشی عمومی، مردم را نسبت به پیامدهای قانونی و اجتماعی جرائم منافی عفت آگاه کنند و به ترویج فرهنگ عفت و پاکدامنی بپردازند.

به‌طور کلی، بهبود وضعیت پیشگیری از جرائم منافی عفت نیازمند رویکردی جامع است که از یک سو شامل تقویت قوانین و اجرای صحیح آن‌ها و از سوی دیگر شامل ارتقای آگاهی عمومی و ترویج فرهنگ اخلاقی و دینی در جامعه می‌شود. با تقویت نقش خانواده، مدارس، رسانه‌ها، و نهادهای اجرایی، می‌توان به تدریج از گسترش این جرائم جلوگیری کرده و جامعه‌ای با ارزش‌های اخلاقی و دینی محکم‌تر ایجاد کرد.

نتیجه‌گیری

نتیجه‌گیری تحقیق حاضر نشان می‌دهد که جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی در ایران، به دلیل تغییرات اجتماعی، فرهنگی و فناوری‌های نوین، به یک چالش جدی برای نهادهای قانونی و اجرایی تبدیل شده است. این جرائم که نه تنها بر فرد بلکه بر کل جامعه تأثیر منفی دارند، با پیچیدگی‌های خاصی مواجه‌اند. از یک سو، قوانین موجود نظیر قانون مجازات اسلامی و قانون جرائم رایانه‌ای به‌عنوان ابزارهای حقوقی اصلی برای برخورد با این جرائم به کار گرفته می‌شوند. از سوی دیگر، ضعف‌های موجود در هماهنگی میان نهادهای اجرایی و محدودیت‌های قانونی، اجرای کامل و مؤثر این قوانین را با مشکلاتی مواجه کرده است (Ghodsi, 2011). همچنین، نیاز به به‌روزرسانی و تقویت چارچوب‌های قانونی به‌ویژه در مواجهه با چالش‌های فضای مجازی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

یکی از مهم‌ترین یافته‌های این تحقیق، تأثیر فضای مجازی بر افزایش جرائم منفی عفت است. دسترسی آسان به اینترنت و گسترش شبکه‌های اجتماعی باعث شده تا این نوع جرائم در فضای مجازی بیشتر نمایان شوند و نظارت بر آن‌ها به‌طور قابل‌توجهی دشوارتر شود. با توجه به این شرایط، تقویت قوانین مرتبط با جرائم رایانه‌ای و افزایش توانایی نهادهای اجرایی برای نظارت بر فضای مجازی امری ضروری به نظر می‌رسد (Mohammadi Barzegar, 2019). همچنین، نیاز به هماهنگی بیشتر میان نهادهای مختلف، از جمله قوه قضائیه و پلیس فتا، در برخورد با جرائم منفی عفت بسیار حیاتی است.

علاوه بر بعد قانونی، فرهنگ و آموزش عمومی نیز نقش مهمی در پیشگیری از جرائم منفی عفت ایفا می‌کنند. ارتقای آگاهی‌های فرهنگی و اخلاقی در جامعه، از جمله در خانواده‌ها و مدارس، می‌تواند به‌عنوان یکی از ابزارهای مؤثر در جلوگیری از این جرائم مورد استفاده قرار گیرد (Eslami Manesh, 2019). تقویت نقش خانواده‌ها در تربیت اخلاقی فرزندان و همچنین ترویج ارزش‌های دینی و فرهنگی در رسانه‌های عمومی، از جمله راهکارهایی است که می‌تواند به کاهش وقوع این جرائم کمک کند. این تحقیق نشان می‌دهد که وجود یک فرهنگ عمومی مبتنی بر اخلاق و عفت، با استفاده از آموزش‌های مناسب و ترویج ارزش‌های دینی، می‌تواند نقش اساسی در ایجاد جامعه‌ای با عفت عمومی ایفا کند.

به‌طور کلی، برای کاهش جرائم منفی عفت در جامعه، نیاز به اقدامات جدی در دو بعد قانونی و فرهنگی است. از یک سو، باید چارچوب‌های حقوقی مناسب‌تری برای مقابله با چالش‌های نوظهور این حوزه، به‌ویژه در فضای مجازی، ایجاد شود و از سوی دیگر، با ارتقای فرهنگ عمومی و آموزش‌های اخلاقی، می‌توان به‌طور مؤثرتری از وقوع این جرائم پیشگیری کرد (Fardin, 2019). این پژوهش بر اهمیت تقویت قوانین و هم‌زمان افزایش آگاهی‌های فرهنگی و اخلاقی تأکید دارد و معتقد است که این دو عامل در کنار هم می‌توانند به‌طور مؤثر به ایجاد جامعه‌ای با عفت عمومی و جلوگیری از انحطاط اخلاقی کمک کنند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

EXTENDED SUMMARY

Crimes against chastity and public morality have emerged as a significant social and cultural issue in Iran, particularly with the advent of modern technologies and the rapid expansion of cyberspace. These offenses, which include behaviors that violate the moral and ethical standards of society, have seen an alarming rise, largely due to increased access to digital platforms and the weakening of traditional social controls. This article provides a comprehensive analysis of the current legal and executive measures in place to prevent such crimes and highlights the challenges and limitations within the existing frameworks. The study also explores the impact of cultural, social, and technological factors on the prevalence of these crimes and offers recommendations for improving the legal and educational approaches to fostering public morality.

From a legal perspective, the Islamic Penal Code serves as the primary legislation addressing crimes against chastity, including offenses such as adultery, fornication, and other sexually deviant behaviors (Jafari Langeroudi, 2015). This code prescribes severe punishments for individuals convicted of these crimes, reflecting the significant weight placed on chastity and public morality in Islamic jurisprudence (Ghodsi, 2011). However, while the law provides clear guidelines for punishing offenders, the implementation of these laws often faces challenges due to ambiguities in the legal definitions of certain offenses and inconsistencies in enforcement (Mohammadi Barzegar, 2019). For example, the principle of *bastardization*, which prohibits the publicization of private moral offenses, complicates the legal process, as it prioritizes preserving the individual's dignity over the public interest in justice. As a result, many crimes go unpunished, and the effectiveness of legal deterrence is diminished.

Moreover, the rapid growth of cyberspace has created new opportunities for the proliferation of crimes against chastity. The internet, social media, and other digital platforms have provided a relatively anonymous environment for individuals to engage in immoral activities, such as the distribution of pornographic content and participation in sexually explicit conversations (Nekouei Mehr, 2018). In response, Iran enacted the Cyber Crimes Law in 2009 to address the growing concerns related to online criminal behavior (Eslami Manesh, 2019). This law outlines penalties for individuals involved in the production, distribution, and promotion of immoral content through digital channels. However, despite these legal advancements, the enforcement of cybercrime laws remains a challenge. The decentralized nature of the internet and the global scope of online interactions make it difficult for law enforcement agencies to monitor and control digital activities effectively (Fardin, 2019). Furthermore, the lack of international cooperation in combating cyber crimes exacerbates the problem, as many offenders operate from countries with more permissive legal systems.

One of the significant findings of this study is the critical role of culture and education in preventing crimes against public morality. The weakening of traditional cultural institutions, such as the family and religious organizations, has contributed to the erosion of moral values in society (Nekouei Mehr, 2018). In the past, these institutions played a vital role in imparting ethical and religious teachings, which helped individuals resist immoral temptations. However, the increasing influence of global culture, particularly through the media and internet, has diluted these traditional values, especially among the younger generation. This shift in cultural norms has made it more challenging to maintain the standards of chastity and public morality that were once strongly upheld in Iranian society. To address this issue, the article emphasizes the need for comprehensive educational programs that promote moral and ethical values from an early age. Schools, universities, and religious institutions must collaborate to provide young people with the tools and knowledge to navigate the moral challenges of the modern world (Ghodsi, 2011).

The role of the family in shaping moral behavior is also highlighted as a crucial element in preventing crimes against chastity. Families serve as the primary social unit where individuals first learn about ethics, morality, and religious values (Fardin, 2019). Strengthening the family's role in moral education is essential for fostering a society that values chastity and public decency. The study recommends that parents be provided with resources and support to guide their children in navigating the challenges of the digital age. Workshops, seminars, and counseling services can equip families with the knowledge and strategies needed to address issues related to internet use, social media, and exposure to immoral content. By empowering families, society can create a more resilient moral fabric that resists the temptations of the modern world.

In addition to legal and familial measures, the media plays a pivotal role in promoting public morality and discouraging immoral behavior. The article stresses that media outlets, including television, radio, and digital platforms, must take responsibility for the content they produce and disseminate (Varvaraei, 2014). By focusing on positive moral messaging and avoiding the promotion of immoral or sexually explicit material, the media can help shape societal norms and values. Furthermore, public awareness campaigns that highlight the legal and social consequences of crimes against chastity can be effective in deterring individuals from engaging in such behavior. The media's potential to influence public opinion and behavior is vast, and it must be harnessed to foster a culture of respect for public morality and ethical behavior.

In conclusion, this study underscores the need for a multi-faceted approach to preventing crimes against chastity and public morality in Iran. While the legal framework, particularly the Islamic Penal Code and Cyber Crimes Law, provides a foundation for addressing these crimes, significant challenges remain in enforcement and implementation (Mohammadi Barzegar, 2019). Strengthening these laws, improving coordination among law enforcement agencies, and enhancing international cooperation are critical steps in combating these offenses. Moreover, cultural and educational initiatives must be prioritized to promote moral values and ethical behavior in society. The role of the family, schools, and media in shaping public morality cannot be understated, and their collective efforts are essential in creating a society that values chastity and public decency (Eslami Manesh, 2019). By addressing both the legal and cultural dimensions of this issue, Iran can take meaningful steps toward reducing the prevalence of crimes against chastity and fostering a more morally conscious society.

References

- Afshar, M. (1987). *A Reflection on the Concept of Public Morality*. Nashr Danesh.
- Eslami Manesh, M. (2019). Cyber crimes against chastity and public morality in cyberspace. 5th International Conference on Management, Psychology, and Humanities with a Sustainable Development Approach, Tehran.
- Fardin, M. (2019). Iran's Criminal Policy in Preventing Crimes Against Chastity and Public Morality. 2nd National and 1st International Conference on Law and Political Science, Ardabil.
- Ghods, S. A. (2011). Crimes Related to Sound and Visual Offenses Against Public Morality. *Islamic Law and Jurisprudence Studies*, 2(4), 135-176.
- Hinduja, S. (2007). Neutralization theory and online software piracy: An empirical analysis. *Ethics and Information Technology*, 9(3), 187-204.
- Jafari Langeroudi, M. (2015). *Terminology of Law*. Ganj Danesh.
- Mir Mohammad Sadeghi, H. (2008). *General Criminal Law*. Mizan Publications.
- Mohammadi Barzegar, J. (2019). Identification of Dimensions and Components for Preventing Crimes Against Public Morality in Cyberspace. *Journal of Security and Public Order Research*, 12(48), 205-232.
- Nekouei Mehr, N. (2018). Legal Aspects of Crimes Against Public Morality in Cyberspace with a Focus on the Quran. *Quranic Studies Quarterly*, 9(36), 353-378.
- Varvaraei, E. (2014). The Role of Ethics in Criminalization and Decriminalization in the Islamic Legal System. National Conference on Islamic Law and Ethics, Tehran.